

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Аспірант Аль-Газалі Амін Сейф Алі
Наук. керівник проф. Левченко О.М.
Кіровоградський національний технічний університет

Державне регулювання зовнішньоекономічних зв'язків (ДРЗЕЗ) – система господарсько-політичних заходів, здійснюваних державними органами з поглиблення і розширення участі країни в міжнародному поділі праці з метою підвищення ефективності суспільного виробництва та оптимізації структури споживання. Воно здійснюється за допомогою адміністративних, фінансових, кредитних, бюджетних коштів, а також політики в державному секторі економіки.

Сутність ДРЗЕЗ полягає у приведенні системи зовнішньоекономічних відносин до такого стану, що забезпечував би оптимальну реалізацію державних, колективних та особистих інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в конкретному часовому періоді і на перспективу на основі права, загально визначених міжнародних норм і правил. Механізм ДРЗЕЗ являє собою певну систему принципів, інструментів і методів управління відносинами, в які вступають суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Ця система включає три основні блоки: принципи управління; сукупність конкретних методів та інструментів регулювання; інституційно-правові структури.

Принципи управління зовнішньоекономічними зв'язками характеризують підхід до міжнародних економічних відносин. Розрізняють два головних принципи міжнародного співробітництва, які визначають характер і форми регулювання зовнішньоекономічних зв'язків: протекціонізм і свобода торгівлі.

Сукупність конкретних економічних методів та інструментів державного регулювання включає: митні тарифи; експортні та імпорتنі квоти і ліцензії; субсидії; валютні курси; систему встановлення цін на експортно-імпорتنі товари.

Інституційно-правові структури становлять: різні міжнародні та національні акти, договори, угоди, норми, правила, звичаї тощо, які регулюють порядок здійснення міжнародного економічного співробітництва.

Ефективність механізму ДРЗЕЗ може бути оцінено за допомогою наступних критеріїв: ефективність використання і розподілу наявних національних економічних ресурсів з точки зору забезпечення споживання товарів і послуг населенням країни; вплив системи регулювання на зростання економічного потенціалу, залучення інвестицій; забезпечення зайнятості населення; розподіл доходів між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на міжнародному, так і на національному рівні; стабільність цін; якість життя в суспільстві; економічна безпека країни.

Механізм регулювання міжнародних економічних відносин складається з двох взаємопов'язаних елементів: національного та міжнародного.

Розглядаючи державне регулювання як певну систему, при вивченні її структури доцільно виділити чотири основних елементи.

Найважливішим елементом, що визначає ефективність функціонування всієї системи, є вироблення та реалізація зовнішньоекономічної політики. «Технологічним» елементом ДРЗЕЗ є економічні інструменти. Залежно від способу дії вони можуть бути поділені на інструменти прямої і непрямой дії. До інструментів прямої дії відносяться: цільові державні витрати (наприклад, на створення інфраструктури у вільній економічній зоні); безпосередній контроль держави за зовнішньоекономічними процесами (регулювання кількісних обсягів експорту-імпорту, встановлення валютних курсів, регулювання цін на експорт-імпорт тощо); законодавче регулювання. Інструменти непрямой дії впливають на вартісні пропорції національної економіки в цілому.